

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/119/2024
Identifikačné číslo spisu:	8619200948
Dátum vydania rozhodnutia:	10.12.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8619200948.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu K. N., narodeného XO. zastúpeného advokátom JUDr. Ambrózom Motykom, Stropkov, Nám. SNP č. 7, proti žalovanému Orange Slovensko, a.s., Bratislava, ul. Metodova č. 8, IČO: 35697270, zastúpenému spoločnosťou Advokátska kancelária Branislava Máčaja, s.r.o., Bratislava, Vajnorská č. 21A, IČO: 46759875, o ochranu osobnosti, o zaplatenie nemajetkovej ujmy v sume 5.000 eur, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. SK-1C/18/2019, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 22. novembra 2023 sp. zn. 7Co/15/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 22. novembra 2023 sp. zn. 7Co/15/2023 vo výroku o náhrade trov konania z r u š u j e a v e c m u v r o z s a h u z r u š e n i a v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Svidník (teraz Okresný súd Bardejov) (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 06. júna 2022 č. k. 1C/18/2019-176 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 2.500 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Čo do zvyšku žalobu zamietol. Žalobcovi priznal náhradu trov konania proti žalovanému v rozsahu 100 %.

1.1. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalovaný na účely uzavretia Zmluvy o pripojení, ale aj ďalších činností súvisiacich s plnením tejto zmluvy mal zákonné oprávnenie spracúvať osobné údaje žalobcu. Ak teda k zásahu do súkromia žalobcu malo dôjsť pri legitímnom spracovaní osobných údajov žalobcu a žalovaný takéto svoje oprávnenie môže pre účely uzavretia a plnenia zmluvy o pripojení odvodiť priamo zo zákona (§ 56 ods. 3 písm. a) zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách) a na spracovanie osobných údajov nepotrebuje ani súhlas žalobcu, potom zásah do súkromia žalobcu pri porušení ochrany jeho osobných údajov bez akýchkoľvek pochybností súvisí so zmluvou o pripojení, o ktorej spotrebiteľskom charaktere nemôže byť žiaden spor. V konaní bolo celkom jednoznačne preukázané, že pri spracovaní osobných údajov žalobcu, ktoré boli odovzdané v súvislosti s poskytovaním telekomunikačných služieb žalovaným, došlo k bezpečnostnému incidentu, ktorý bol predmetom administratívneho konania na Úrade na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky. Úrad rozhodnutím zo dňa 22. 12. 2017 uložil sprostredkovateľovi - obchodnému zástupcovi žalovaného spoločnosti ELSIG, s.r.o. za porušenie povinností súvisiacich s bezpečnosťou spracúvania osobných

údajov a likvidáciou dokumentov, pokutu v sume 5.000 eur. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 13. 03. 2018. Napriek skutočnosti, že v inom administratívnom konaní, teda v rovine verejného práva, nebolo zo strany Úradu konštatované porušenie povinnosti žalovaného podľa zákona o ochrane osobných údajov z dôvodov nachádzajúcich sa v súdnom spise, existuje celý rad dôvodných pochybností o správnosti postupov samotného žalovaného v súvislosti so zabezpečením ochrany osobných údajov s ich bezpečnosťou a korektnou likvidáciou. Súd v rámci voľnej úvahy prihliadal na vzájomné vzťahy jednotlivých argumentov aj na význam chráneného záujmu a špecifiká hromadného zásahu do práv veľkého množstva dotknutých osôb a v snahe spravodlivo vyvážiť satisfakčnú aj preventívno-sankčnú funkciu relutárnej náhrady určil sumu 2.500 eur ako sumu primeranú a vo zvyšku žalobu zamietol. Súd priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2.500 eur, ktorá približne zodpovedá polovici sumy odškodnenia obetí násilných činov v rozhodnom období, prihliadal pritom k preventívnej, sankčnej a predovšetkým satisfakčnej funkcii peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. Symbolická náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 110 eur (ako vo veci 6C/29/2018) tieto funkcie podľa názoru súdu nespĺňa a nemá požadovaný účinok. Symbolická náhrada nemajetkovej ujmy by vzhľadom na všetky okolnosti tejto veci, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania bola v rozpore so zásadou všeobecnej spravodlivosti, javila by sa ako neprimeraná a žalovaného by sa „nedotkla“ spôsobom, ktorý by ju motivoval k zodpovednosti pri nakladaní s osobnými údajmi klientov.

1.2. Žalobcovi bola priznaná i náhrada trov konania v plnom rozsahu, pretože v prejednávanej veci bol žalobca úspešný čo do preukázania základu svojho nároku, pričom výška priznanej nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného, a to konkrétne proti výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu v sume 2.500 eur a výroku o trovách konania, rozsudkom z 22. novembra 2023 sp. zn. 7Co/15/2023 rozhodol tak, že:

„Potvrdzuje rozsudok vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 500 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V prevyšujúcej vyhovujúcej časti rozsudok mení tak, že žalobu zamieta.

Žalobcovi sa priznáva proti žalovanému náhrada trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 %.“

2.1. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí dôvodil, že nebolo sporným, že medzi žalobcom a žalovaným bola uzatvorená zmluva o pripojení, ktorá je spotrebiteľskou zmluvou. V danom prípade odvolací súd po oboznámení sa s listinami zo spisu dospel k záveru, že všetky skutkové zistenia k základu nároku, ktoré súd prvej inštancie posúdil sú správne a majú oporu vo vykonanom dokazovaní; v konaní súdu prvej inštancie a skutkovom závere, ku ktorému z vykonaných dôkazov dospel nebol odvolacím súdom zistený žiaden z dôvodov preukazujúcich nesprávne zistenie skutkového stavu. V danom prípade sa morálna satisfakcia javí ako nepostačujúca a aj keď nemožno exaktne ohodnotiť závadové konanie, z judikatúry súdov vyplýva, že okolnosti, ktoré je nutné brať do úvahy pri priznaní nemajetkovej ujmy sú tieto: dĺžka protiprávneho konania, reakcia na upozornenia a požiadavky dotknutej osoby, dobrovoľné upustenie od konania a snaha o nápravu, škandalizácia osoby, opakovanie a zvyšovanie intenzity protiprávneho konania, úmysel motivovaný snahou o dosiahnutie zisku alebo zámernej diskreditácie osoby. Odvolací súd bral do úvahy jednotlivé okolnosti v prejednávanej veci v kontexte s faktormi citovanými v predchádzajúcom bode pričom dospel k záveru, že suma priznaná súdom prvej inštancie vo výške 2.500 eur nezodpovedá zisteným okolnostiam a v žiadnom prípade nezodpovedá princípu proporcionality, ktorý patrí medzi všeobecné právne zásady, ktoré síce nie sú v právnych predpisoch výslovne obsiahnuté, avšak v európskej právnej kultúre sa bezozbytku uplatňujú, pričom porušením pravidla proporcionality môže dôjsť k zásahu do ústavne zaručených práv, konkrétne práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 36 ods.1 Listiny (Ústavný súd Českej republiky v náleze III. ÚS 350/03 z 29. 9. 2005). Na základe uvedených skutočností považovali za primeranú náhradu za nemajetkovú ujmu vo výške 110 eur. Je možné sa stotožniť s „poľahčujúcimi okolnosťami“ stojacimi v pozadí jej zníženia v porovnaní so závermi súdov prvej inštancie, no nie však so samotnou výškou priznanej finančnej náhrady. Podľa názoru odvolacieho súdu suma 110 eur vzhľadom na významné postavenie žalovaného na telekomunikačnom trhu nepôsobí dostatočne satisfakčne ani sankčne a už vonkoncom nie preventívne, aby ho nútila správať sa voči citlivým údajom svojich klientov zodpovedne. Preto odvolací

súd mal za to, že bol dôvod zasiahnuť do úvahy prvoinštančného súdu a výšku priznanej náhrady korigovať minimálne na sumu 500 eur, tak aby bol na jednej strane zohľadnený princíp proporcionality a na druhej strane zachovaný aj princíp racionality v práve. S prihliadnutím na uvedené odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 CSP rozsudok vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 500 eur ako vecne správny potvrdil a v prevyšujúcej vyhovujúcej časti rozsudok zmenil (§ 388 CSP) tak, že žalobu zamietol.

2.2. Zároveň žalobcovi, ktorý mal vo vzťahu k základu nároku plný úspech, bola priznaná i náhrada trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 % v súlade s ust. § 396 ods. 1, ods. 2, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, ods. 2 CSP s tým, že o výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštancie. Pri rozhodovaní o trovách konania nebolo možné aplikovať ust. § 257 CSP umožňujúce súdu výnimočne nepriznať náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Aplikácia tohto ustanovenia musí zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter. Zákon pre rozhodnutie o nepriznaní náhrady podľa ust. § 257 CSP vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok. Týmto sú dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti. Dôvody hodné osobitného zreteľa, ani výnimočné okolnosti zákon nešpecifikuje. Ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri rozhodovaní o trovách konania výnimočne prihliadnuť. Toto ustanovenie má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, teda inými slovami povedané, na dosiahnutie spravodlivosti pre strany sporu, pokiaľ ide o vedenie konania a jeho výsledok. Pri žalobe o náhradu nemajetkovej ujmy, výška tarifnej odmeny za úkon právnej služby vychádza z ust. § 10 ods. 8 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., teda výpočtovým základom pre priznanie trov právneho zastúpenia je suma 2.000 eur, kedy je odmena právnej služby za tento úkon 91,29 eura. Vzhľadom na uvedené odvolací súd nepovažoval za dôvodné odvolacie námietky žalovaného o potrebe aplikácie § 257 CSP v danom prípade vzhľadom na výšku trov právneho zastúpenia. S prihliadnutím na výšku odmeny za jeden úkon právnej služby, výška trov konania v žiadnom prípade nemôže pre žalovaného predstavovať sumu, ktorá by objektívne bola spôsobilá ohroziť jeho finančnú stabilitu, či jeho podnikanie. Každá strana sporu v prípade meritórneho rozhodnutia súdu si musí byť vedomá skutočnosti, že v prípade neúspechu, bude znášať trovy konania. V prejednávanej veci od tejto zásady nebolo možné upustiť.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v jeho výroku o nároku žalobcu na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania proti žalovanému v rozsahu 100 % podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP.

3.1. Dovolateľ uvádza, že odvolací súd sa náležite nevysporiadal s relevantnou argumentáciou ale časť z nej rovno odignoroval. Odôvodnenie priznania nároku na náhradu trov konania v plnej výške súdom prvej inštancie, nemá oporu v príslušných ustanoveniach CSP. Podľa príslušných ustanovení CSP je, s výnimkou uvedenou v § 257 CSP (dôvody hodné osobitného zreteľa), zásada úspechu v spore esenciálnym a jediným zákonným kritériom priznania náhrady trov konania. V tejto súvislosti poukázal žalovaný na zásadnú zmenu v právnej úprave náhrady trov konania zavedenú CSP oproti predchádzajúcej právnej úprave OSP, konkrétne jeho § 142 ods. 3. Podľa pôvodnej právnej úpravy v OSP totiž mohol súd priznať plnú náhradu trov konania v prípade, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu (pozri § 142 ods. 3 OSP). CSP nemá ustanovenie obdobné ust. § 142 ods. 3, ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k § 142 ods. 2 OSP. Podľa aktuálneho znenia CSP sa zohľadňuje každý neúspech (s výnimkou § 257 - dôvody hodné osobitného zreteľa), a to aj dokonca vrátane neúspechu v časti príslušenstva pohľadávky. Odvolací súd sa nijakým spôsobom nevysporiadal v odôvodnení svojho rozsudku v napadnutej časti o trovách konania s argumentáciou žalovaného, že aj keď rozhodnutie o výške plnenia - peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy závisí finálne od úvahy súdu, musí predsa niešť aj žalobca nejakú zodpovednosť za výsledok sporu v prípadoch uplatňovania neprimeraných (neadekvátnych), či dokonca premrštených nárokov. Žalovaný vo svojom stanovisku k vyjadreniu žalobcu k odvolaniu zo dňa 18. 01. 2023 zdôraznil, že aj v prípadoch žaloby na ochranu osobnosti s požiadavkou na náhradu peňažnej náhrady, či v iných druhoch sporov, kde výška náhrady závisí od úvahy súdu, musí niešť žalobca zodpovednosť (aspoň čiastočnú) za výsledok sporu. Žalovaný má za to, že jeho uvedená argumentácia je relevantná k posúdeniu otázky, či žalobcovi vôbec vznikol za takýchto okolností nárok na náhradu trov konania a ak áno, v akom rozsahu, aj keď bol tento úspešný čo do právneho základu žalovaného nároku, to jest že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, a že mu

bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku (v tomto prípade oproti žalovanému sume 5.000 eur zásadne nižšia časť - 10-násobne, resp. časť zodpovedajúcu 10 % žalovaného sumy). Žalovaný má za to, že odvolací súd mal minimálne uviesť, prečo odbornou literatúrou a súdnymi rozhodnutiami podloženú argumentáciu žalovaného pri svojom rozhodnutí nezohľadnil, prečo je táto argumentácia podľa odvolacieho súdu v okolnostiach tohto prípadu irelevantná vo vzťahu k posudzovaniu otázky, či žalobcovi vôbec vznikol nárok na náhradu trov konania a prípadne v akom rozsahu. Žalovaný uviedol v odvolaní viacero relevantných dôvodov, prečo by mal podľa jeho odvolací súd, ak dôjde k záveru, že žalobcovi vznikol proti žalovanému nárok na náhradu trov konania (v tomto prípade spočívajúcich výlučne v trovách právneho zastúpenia), uplatniť svoje moderačné právo podľa § 257 CSP. Žalovaný zdôraznil skutočnosť, že v konaní vo veci žaloby žalobcu sa vzhľadom na počet ďalších identických konaní ohľadom žalôb ďalších žalobcov (166 skutkovo a právne identických žalôb) opakuje veľký počet obsahovo aj formálne tých istých úkonov, kedy napr. každé ďalšie podanie na súd vyžaduje len zmenu mena, bydliska, dátumu narodenia žalobcu, spisovej značky a dátumu podania oproti podaniu použitému v inom konaní, že žalovaný v každom konaní navrhoval z procesných aj ekonomických dôvodov spojenie vecí, ktorej požiadavke konajúce súdy nevyhoveli. Rovnako tak skutočnosť, že do súdneho so žalobcom, ako aj s ďalšími žalobcami v iných konaniach (podané skutkové a právne identické žaloby 166 žalobcov) bol žalovaný reálne donútený, nakoľko žalobcami požadovaná a následne žalobami uplatnená suma 5.000 eur na každého zo žalobcov bola a je neprimeraná, neadekvátne, neproporcionálna, podľa názoru žalovaného je takáto suma aj v rozpore so zásadou slušnosti a s dobrými mravmi a jej uplatňovanie považuje žalovaný za šikanózne a takto uplatnená suma by bola z vyššie uvedených dôvodov neakceptovateľná a nedávala žalovanému ani len teoreticky možnosť sa súdnemu sporu vyhnúť uzavretím mimosúdnej dohody. Navyše žalovaný bol v sporoch s dotknutými osobami nútený pokračovať, keďže súd prvej inštancie aj napriek viacerým existujúcim rozhodnutiam odvolacieho súdu, ktoré žalobcom priznával vo väčšine sumu peňažnej náhrady vo výške 110 eur, naďalej priznával sumy od 2.175 eur do 3.300 eur. Žalovaný argumentoval viacerými relevantnými skutočnosťami, odôvodňujúcimi použitie § 257 CSP, s ktorými sa však odvolací súd nijakým spôsobom nevysporiadal. Žalovaný má za to, že napadnuté rozhodnutie je arbitrálne a z vyššie uvedených dôvodov aj nedôvodné, a ako také nezrozumiteľné a nepreskúmateľné.

3.2. Žalovaný žiada najvyšší súd, aby napadnutý rozsudok krajského súdu v jeho výroku o nároku žalobcu na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania proti žalovanému v rozsahu 100 % zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že napadnutý výrok o trovách v rozhodnutí odvolacieho súdu nemôže byť prirodzene považovaný za rozhodnutie vo veci samej. Je však otázne, či výrok o trovách konania môže byť považovaný za rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, a či teda takýto výrok môže byť predmetom dovolacieho prieskumu. Podľa názoru žalobcu súd v napadnutom rozhodnutí stručne a jasne prezentoval svoju argumentáciu k rozhodnutiu o trovách konania a za procesnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP nie je možné považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Právny zástupca úspešného účastníka je stále len platobným miestom. Celkom nekorektne zo strany žalovaného vyznieva jeho argumentácia o akejsi diskusii právnych zástupcov o trovách a taktiež uvádzanie nereálnych prepočtov trov. Žalobca nerozumie, aký vplyv by mali mať na jeho nárok na náhradu trov konania iné neúspešné konania žalovaného, ktoré sa žalobcu netýkajú. Aj argument, že žalovaný bol do súdneho sporu „reálne donútený“, pretože žalobcovia požadovali náhrady vo výške 5.000 eur a tieto boli neprimerané a neadekvátne je zo strany žalovaného nepoctivé, pretože ani v tomto konaní, ani v žiadnom inom konaní s identickým skutkovým a právnym základom neponúkol žalobcovi, ani žiadnej z dotknutých osôb, ani len symbolickú nemajetkovú náhradu. Tvrdší postoj žalovaného, ktorý popieral samotný základ nároku žalobcu napriek mnohonásobnému judikovaniu jeho danosti odvolacími súdmi, priamo vylučuje aplikáciu § 257 CSP. Po argumentácii Ústavného súdu Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 24. 05. 2022 č. k. II. ÚS 233/2022-18, ktorým bola ústavná sťažnosť žalovaného odmietnutá, by už žalovaný podľa názoru žalobcu nemal bez novej argumentácie podávať ďalšie zbytočné návrhy a podania (dovolanie), v ktorých zaťažuje súdy opakovane odmietnutou nesprávnou právnou argumentáciou a naďalej sám spôsobuje ďalšie zbytočné navyšovanie trov konania. Žalobca navrhuje, aby najvyšší súd dovolanie žalovaného odmietol a žalobcovi priznal proti žalovanému náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu; pre prípad, že dovolací súd

posúdi predmetné dovolanie ako procesne prípustné, navrhuje, aby ho zamietol a žalobcovi priznal proti žalovanému náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

5. Dovolateľ vo svojom vyjadrení uviedol, že dovolanie je prípustné a v plnom rozsahu na ňom zotrúva. Takýto návrh žalovaného je pritom dôvodný, keďže skutočnosti, na ktoré žalovaný v tejto súvislosti okrem iného poukázal, sú dôvodom na uplatnenie moderačného práva aj podľa rozhodnutí najvyšších súdnych autorít, a to konkrétne napr. podľa uznesenia ÚS SR sp. zn.: II. ÚS 113/2019 z 06. 06. 2010 (situácia, keď trovy konania násobne prevyšujú judikovanú čiastku) a uznesenia NS SR sp. zn.: 6MCdo/5/2013 zo dňa 19. 03. 2014 (opakované úkony pri zastupovaní advokátom v skutkovo a právne takmer totožných veciach). V tomto prípade nie je advokát len platobným miestom na úhradu trov právneho zastúpenia, ako to tvrdí právny zástupca žalobcu, ale ich finálnym prijímateľom, keďže podľa jeho vyjadrení poskytoval služby dotknutým osobám bezodplatne, a teda priznané trovy právneho zastúpenia sú v tomto prípade výlučne jeho príjmom.

6. Žalobca vo svojom stanovisku uvádza, že je užitočné ešte poukázať na aktuálne rozhodnutie Krajského súdu v Prešove zo dňa 29. 02. 2024 č. k. 20Co/9/2024-181, ktorý v skutkovo a právne identickej veci iného žalobcu, (iná osoba dotknutá tým istým bezpečnostným incidentom), rozhodoval o trovách identického konania, (kedy žalovaný ani nepodal odvolanie proti rozsudku napriek tomu, že argumentoval všetkými námietkami ako v tomto konaní, dokonca aj námietkou premĺčania). Aj argumentácia Krajského súdu v Prešove celkom zreteľne podporuje argumentáciu žalobcu a vylučuje v tejto veci aplikáciu § 257 CSP.

7. Dovolateľ vo svojom následnom vyjadrení uvádza, že argumentácia žalobcu, že žalovaný v niekoľkých skutkovo a právne identických veciach žalôb na ochranu osobnosti nepodal odvolanie, je vo vzťahu k prejednávanej veci úplne irelevantná. Je výlučne vecou strany, či nejaký procesný úkon v konaní vykoná alebo nie a z akých dôvodov a tvrdenie žalobcu o tendenčnosti argumentáciu žalovaného s ohľadom na túto skutočnosť predstavuje len ničím nepodloženú konštrukciu žalobcu. Podávanie odvolaní voči týmto rozsudkom súdu prvej inštancie zo strany žalovaného nemalo ekonomické opodstatnenie, a to aj napriek tomu, že sa žalovaný s nimi nestotožňoval. Žalobca sa nevyjadruje k samotnému dôvodu podaného dovolania, ktorým bola skutočnosť, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanému, aby uskutočňoval jeho procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Najvyšší súd SR už posudzoval dovolanie žalovaného v skutkovo a právne identických veciach žalôb na ochranu osobnosti žalobcov, dovolaniu žalovaného vyhovel a zrušil dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania z dôvodov namietaných žalovaným. Žalovaný v tejto súvislosti poukazuje na uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/37/2023, 8Cdo/36/2023, 8Cdo/16/2023 a 1Cdo/119/2023 z 27. 02. 2024.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

9. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, nedostatočné odôvodnenie v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania, arbitrárnosť vo vzťahu k zásade úspechu v spore a s tým súvisiace neaplikovanie § 257 CSP, ako aj nevysporiadanie sa s podstatnými námietkami uplatnenými v odvolaní.

11. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie

prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

12. Ústavný súd už v uznesení č. k. I. ÚS 387/2019-26 zo 17. septembra 2019 poukázal na to, že problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa zaoberal v uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom vyslovil, že podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie, a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvoinštančný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným, (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

13. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP konštatoval aj dovolací súd v uznesení Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2021 sp. zn. IVObd/2/2021: „Rozhodnutím, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania väd zmätočnosti v zmysle § 420 CSP, je aj rozhodnutie, ktorým dovolací súd rozhodol s konečnou platnosťou o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania“. Obdobný názor vyslovil aj v ďalších svojich rozhodnutiach (8Cdo/266/2019, 8Cdo/111/2019, 4Cdo/70/2020, 2Cdo/89/2020, 4Cdo/155/2020, 9Cdo/68/202, 5Cdo/158/2023, 9Cdo/71/2023 a iné).

14. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď dovolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

16. Podľa § 387 ods. 3 veta druhá CSP dovolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

17. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

17.1. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky

súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (porov. sp. zn. 4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejماً z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

17.2. Rovnako podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

18. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vo vzťahu k odvolacím námietkam žalovaného uvádzaným k náhrade trov konania vyplýva konštatovanie, cit.: „Žalobcovi, ktorý mal vo vzťahu k základu nároku plný úspech, bola priznaná i náhrada trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100 % v súlade s ust. § 396 ods. 1, ods. 2, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, ods. 2 CSP s tým, že o výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštalácie. Pri rozhodovaní o trovách konania nebolo možné aplikovať ust. § 257 CSP umožňujúce súdu výnimočne nepriznať náhradu trov konania, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Aplikácia tohto ustanovenia musí zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétného prípadu a musí mať vždy výnimočný charakter. Zákon pre rozhodnutie o nepriznaní náhrady podľa ust. § 257 CSP vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok. Týmto sú dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti. Dôvody hodné osobitného zreteľa, ani výnimočné okolnosti zákon nešpecifikuje. Ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri rozhodovaní o trovách konania výnimočne prihliadnuť. Toto ustanovenie má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdosti, teda inými slovami povedané, na dosiahnutie spravodlivosti pre strany sporu, pokiaľ ide o vedenie konania a jeho výsledok. Pri žalobe o náhradu nemajetkovej ujmy, výška tarifnej odmeny za úkon právnej služby vychádza z ust. § 10 ods. 8 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., teda výpočtovým základom pre priznanie trov právneho zastúpenia je suma 2.000 eur, kedy je odmena právnej služby za tento úkon 91,29 eura. Vzhľadom na uvedené odvolací súd nepovažoval za dôvodné odvolacie námietky žalovaného o potrebe aplikácie § 257 CSP v danom prípade vzhľadom na výšku trov právneho zastúpenia. S prihliadnutím na výšku odmeny za jeden úkon právnej služby, výška trov konania v žiadnom prípade nemôže pre žalovaného predstavovať sumu, ktorá by objektívne bola spôsobilá ohroziť jeho finančnú stabilitu, či jeho podnikanie. Každá strana sporu v prípade meritórneho rozhodnutia súdu si musí byť vedomá skutočnosti, že v prípade neúspechu, bude znášať trovy konania. V prejednávanej veci od tejto zásady nebolo možné upustiť.“

18.1. V kontexte uvedeného je nepochybné, že aj napriek výslovnému príkazu v § 387 ods. 3 CSP vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, sa odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal s kľúčovými tvrdeniami žalovaného v odvolaní, a to ani v najvšeobecnejšej rovine. Uvedené platí predovšetkým o tých námietkach žalovaného, ktoré z pohľadu rešpektovania jeho práva na spravodlivý proces možno označiť za hlavné, a ktoré si vyžadovali špecifickú odpoveď. Išlo o argumentáciu, v rámci ktorej žalovaný v odvolaní oponoval tým, že „žalobca bol v spore úspešný iba čiastočne, nakoľko sa žalobou domáhal priznania nemajetkovej ujmy 5.000 eur a bolo mu priznaných 2.500 eur a taktiež, aby odvolací súd pri určovaní trov konania využil svoje moderačné právo podľa § 257 CSP. Žalovaný uviedol v odvolaní viacero relevantných dôvodov, prečo by mal odvolací súd, ak dôjde k záveru, že žalobcovi vznikol proti žalovanému nárok na náhradu trov konania, ktoré spočívajú výhradne v trovách právneho zastúpenia, uplatniť svoje moderačné právo podľa § 257 CSP: tieto dôvody spočívali v tom, že žalobca požadoval 5.000 eur, avšak súdom mu bola prisúdená suma len vo výške 2.500 eur; že priznané trovy konania v skutkovom a právne identickom prípade E. a ďalších 42 žalobcov, viac ako desaťnásobne prevyšujú právoplatne výšku priznanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, a že vyplatenie takejto sumy je neadekvátne, v rozpore s dobrými mravmi a v rozpore so zásadou spravodlivosti, ktorú by súd mal v prvom rade sledovať; jedná sa o zneužitie inštitútu náhrady trov konania a dôvodom hodným osobitného zreteľa podľa § 257 CSP“. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho

súdu k priznaniu nároku na náhradu trov konania v plnom rozsahu v prospech žalobcu takisto úplne ignoruje skutočnosti uvádzané žalovaným v odvolaní, že „ak trovy konania násobne prevyšujú judikovanú čiastku, je možné označiť situáciu za výnimočnú, odôvodňujúcu aplikáciu ustanovenia § 257 CSP. Vzhľadom na počet žalobcov (43) tak bude na účet právneho zástupcu žalobcov poukázaná len v prípade žaloby žalobcu E. a ďalších 42 žalobcov suma 50.877,60 eura. Takáto suma je neadekvátne, v rozpore s dobrými mravmi a v rozpore so zásadou spravodlivosti, ktorú by súd mal v prvom rade sledovať. V tejto súvislosti žalovaná poukázala aj na to, že právny zástupca poskytol svoje služby pre žalobcu, ako aj všetkých ďalších žalobcov (k dnešnému dňu spolu 165 žalobcov), podľa svojich mediálnych vyjadrení bezodplatne (v prílohe vyjadrenie právneho zástupcu publikované v Stropkovskom spektre dňa 16. 12. 2019). Vzhľadom na celkový počet žalobcov odhaduje žalovaná výšku trov právneho zastúpenia, ktorú bude musieť vyplatiť právnomu zástupcovi žalobcov (pokiaľ súdy pôjdu v línii rozhodnutia odvolacieho súdu) na cca. 200.000 eur“. To isté platí pokiaľ ide o ďalšiu argumentáciu žalovanej v súvislosti s použitím § 257 CSP, keď „poukázala na skutočnosť, že do súdneho sporu so žalobcom, ako aj s ďalšími žalobcami v iných konaniach bola reálne donútená, nakoľko žalobcami požadovaná a následne žalobami uplatnená suma 5.000 eur na každého zo žalobcov bola a je neprimeraná, neadekvátne, neproporcionálna, je v rozpore so zásadou slušnosti a s dobrými mravmi a jej uplatňovanie považuje za vyslovene šikanózne a takto uplatnená suma nedávala žalovanej ani len teoreticky možnosť sa súdnemu sporu vyhnúť (takúto sumu by dobrovoľne nezaplatil nik).“

19. Odvolací súd nevzal do úvahy žiadnu z odvolaním namietaných skutočností (resp. sa s nimi nijako nevysporiadal), čím založil vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd uzatvára, že rozsudok odvolacieho súdu v časti napadnutej dovolaním žalovaného je nedostatočne odôvodnený v rozsahu porušujúcim právo dovolateľa na spravodlivý proces (obdobne pozri rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/82/2024, 3Cdo/46/2024, 4Cdo/130/2024, 4Cdo/89/2024, 5Cdo/19/2024, 5Cdo/93/2024, 7Cdo/21/2024, 7Cdo/179/2023, 9Cdo/110/2024).

19.1. Bolo povinnosťou odvolacieho súdu vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní žalovaného (§ 387 ods. 3 CSP), pretože odvolací súd i napriek citácii ustanovenia § 257 CSP, jeho výkladu ako výnimky zo zásady úspechu vyplývajúcej z § 255 CSP sa zákonu zodpovedajúcim spôsobom v súlade s § 387 ods. 3 CSP nevysporiadal s uplatnenými podstatnými námietkami vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách konania. Keďže odvolací súd nezaujal k otázkam urobeným súčasťou odvolania žalovaného žiadne konkrétne stanovisko, dovolaciemu súdu nezostalo prijať iný záver než ten, že došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f) CSP.

20. Pokiaľ odvolací súd vôbec nepristúpi k vysporiadaniu sa s podstatnými argumentami odvolateľa, tieto bez primeraného vysvetlenia ignoruje a neaplikuje relevantnú právnu úpravu, porušuje tým právo odvolateľa na spravodlivý proces (por. II. ÚS 120/2020).

21. Keďže dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je nielen prípustné, ale aj dôvodné, bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti o priznaní nároku na náhradu trov konania zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Náprava zrušením rozhodnutí odvolacieho súdu je v tomto prípade postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP), nakoľko to bol odvolací súd, komu bolo namieste pričítať dovolaním vytýkanú vadu zmätočnosti.

22. Odvolací súd v ďalšom konaní svoje rozhodnutie riadne odôvodní tak, aby obsahová (materiálna) náplň jeho rozhodnutia založila nielen jeho zrozumiteľnosť, ale aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Osobitnú pozornosť bude v prvom rade venovať relevantným argumentom odvolateľa v podanom odvolaní, s ktorými sa vo vzťahu k rozhodnutiu o trovách konania komplexne vysporiada; prihladne tiež na právne závery ústavného súdu vo veci sp. zn. IV. ÚS 652/2018 z 13. februára 2020: „...Aplikácia pravidiel, ktorého sa domáhajú sťažovatelia v situáciách, keď rozhodnutie závisí od úvahy súdu, musí mať svoje vnútorné limity, pretože ináč by bolo v rozpore s rozumným usporiadaním procesných vzťahov, aby za situácie zjavne bezúspešného uplatňovania práva, nie síce v jeho základe, ale v podobe jeho neprimeranej a zjavne nadsadenej výšky vo vzťahu k tej, ktorá v obdobných veciach vyplýva napríklad z ustálenej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, bola žalobcovi priznaná ochrana v podobe zachovania jeho práva na plnú náhradu trov konania proti žalovanému len preto, lebo bol

úspešný v základe svojho nároku, ktorého výška však bola oproti žalobnému nároku súdom priznaná s výrazným obmedzením.“

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.